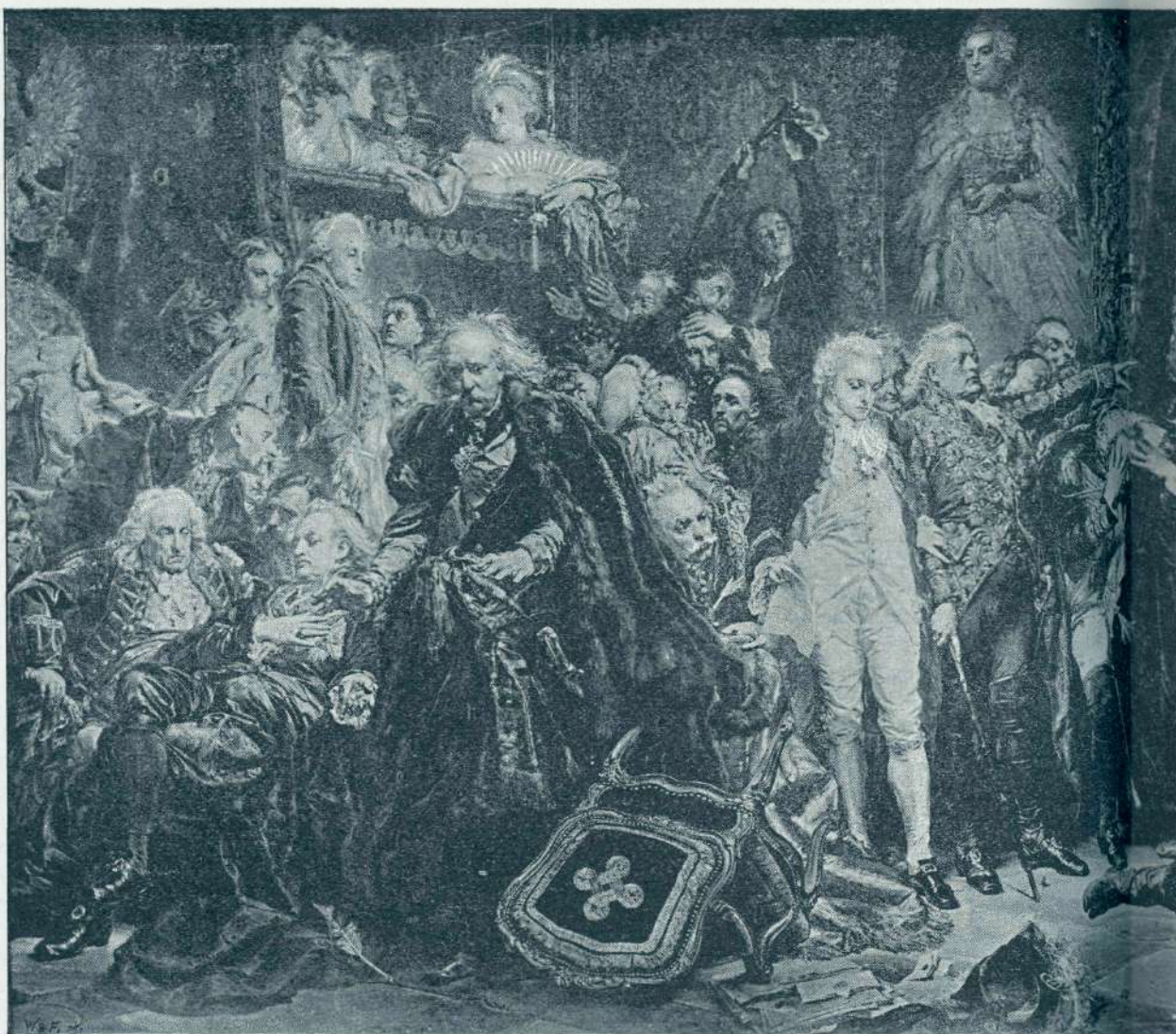

Slovanski grobovi.

20. aprila t. l. je v Bruselju umrl Henryk Merzbach, nadarjen poljski pesnik, publicist in dopisnik varšavskih časnikov. Porodil se je l. 1837. v Varšavi, kjer je tudi študiral. Ko je poglobil svoje študije še na drugih, tujih univerzah, se je nastanil v Bruselju, kjer je v kratkem postal neumoren delavec na humanitaro-filantropičnem polju. Kot posestnik zalagateljske trdke C. Muquardt pa ni zanemarjal poljske književnosti. Hitro zaporedoma je izdal pesniške zbirke: „Z wiosny“, „Z jesieni“ in prozaiške spise, na pr. „Joachim Lelewel“ i. dr. Razen tega je Merzbach pod psevdonimom „Agricola“ objavljaval v listu „Kurieru Warszawskiem“, „Listy z Belgie“ v verzih. Poleg slovstvenega delovanja se je udeleževal rajnik vseh del na polju družabnem, zlasti z velikim navdu-

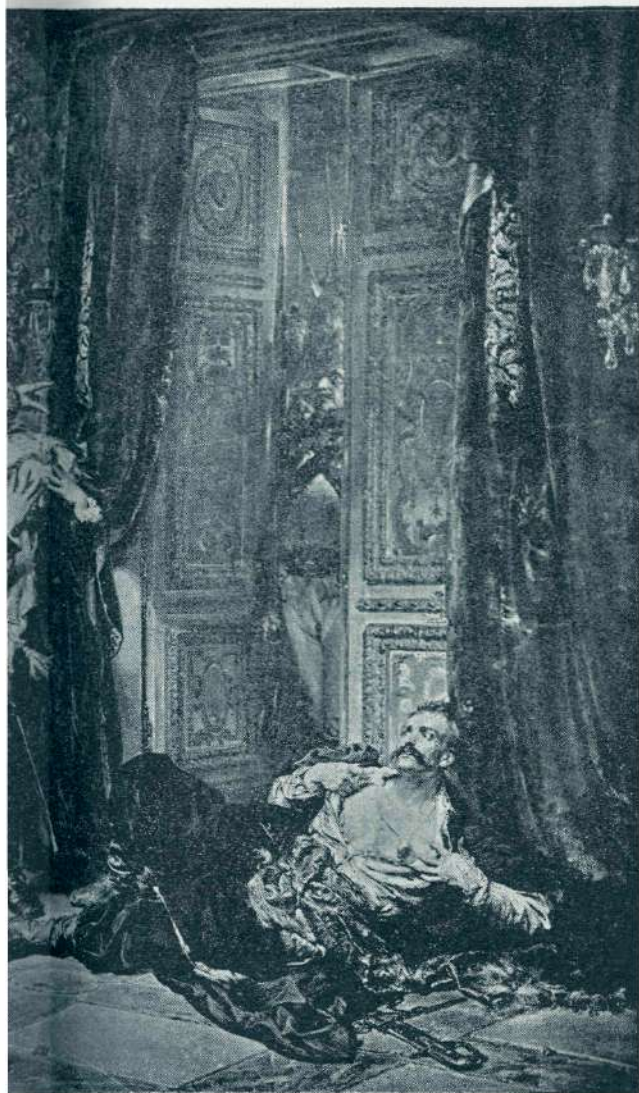
šenjem je deloval kot tajnik „antialkoholične lige“. — 2. majnika je umrl Ludwik Jenike. Poljaki so ž njim izgubili odličnega rodoljuba in „Tygodnik illustrowany“ svojega duševnega očeta. „Tyg. illustr.“ je bil urednik 30 let in ga je tako povzdignil, da je ta list sedaj najbolj razširjen beletristični list v Poljaki. V poljski književnosti se Jenike ne odlikuje z nobenim večjim izvirnim delom; v mladih letih je napisal nekoliko verzov, a ti so brez pomena. Najbolj važni so njegovi prevodi nemških pesnikov. — V Strzelkah (okr. Bobrecki) je umrla Zofia z Mrozowickich Rudnicka, poljska pisateljica in velika dobrotnica vaškega ljudstva. Porodila se je l. 1823. v Sokolovki. V 26. letu se je omožila s plemenitašem Teodorom Rudnickim. V prostem času se je Rudnicka pečala s pisateljevanjem. Njene povesti in novele so objavljali „Tydzien“ in drugi listi. Njeni zbrani spisi so izšli

REJTAN V VARŠAVSKEM ZBORU (1773).

v zbirki pod naslovom: „Z życia i prawdy“. Njena najbolj poljudna povest je „Miłość i wola“, ki se je ob svojem času čitala z velikim zanimanjem. Najbolj so se ji posrečile črtice iz življenja preprostega rusinskega ljudstva. V poznejših letih je Rudnicka pisala spise za mladino in na tem polju je dosegla največ uspehov. Najboljši spis v ti stroki je „Opowiadania Białej Babci“. Cela vrsta njenih pripovedek je izšla v prevodu ruskem, češkem in švedskem. — 14. junija je umrl po daljši bolezni v kirurški zavodu dr. Solmana v Varšavi dr. Jan. Karłowicz, imeniten poljski jezikoslovec in folklorist, dolgoleten urednik „Wisły“. Porodil se je 28. majnika l. 1836., študiral v Wilni, Moskvi, v Parizu, Heidelbergu in Bruselju. Spočetka se je pečal z zgodovinskimi študijami, a pozneje je vse svoje moči posvetil jezikoslovju in narodopisu. Kot jezikoslovec je bil Karłowicz

začetnik in sotrudenik dozda izhajajočega „Slovarja jezika poljskega“ in še dveh drugih slovarjev. Karłowicz ima tudi velike zasluge za poljski narodopis. Kot urednik „Wisły“ je objavil v tem časniku zanimivo študijo pod naslovom: „Systematy ku pieśni ludu polskiego“ in še celo vrsto drugih manjših in večjih spisov. Kot samostalne knjige izpod njegovega peresa so izšle: „Don Karlos, królewicz hiszpański“, „O języku litewskiem“, „Ożędzie wiecznym tulaczem“, „O języku białoruskiem“, i. dr. Omeniti je treba, da je bil rajni Karłowicz velik ljubitelj glasbe; bil je virtuoz v igri na violončelu in avtor novega načrta za pisanje sekiric. — Meseca junija je v Stanislawovu umrl v 63. letu svoje starosti profesor na tamošnji realki, Ostap Levickij. Rajnik spada k najstarejšim rusinskim rodoljubom v 60. letih. Največjo nadarjenost je kazal v časnikarstvu in že kot vseučiliški dijak je bil sotrudenik „Dziennika Polskiego“. Ko je bil sotrudenik lvovskega tednika „Monitor“ pod psevdonimom „dr. Turcico“ in „Antianarchista“, je objavil mnogo satiričnih verzov, ki so bili večkrat zaplenjeni. Najbolj znan je po satirično-humoristični pesmi „Uciekinierz“, ki jo je spisal v šestdesetih letih in v kateri zasmehuje poljske ustaše, ki so v 63. letu z velikim hrupom in šumom začeli vojsko, a kakor hitro so ovohali prah, so se z največjim vpitjem zopet doma poskrili. Poljaki so bojda celo zalogo te pesmi kupili ter potem vničili, tako da je že davno bibliografična redkost. Kot pesnik je Levickij pisal maloruski, poljski in nemški. Kakor „Lit. Nauk. Vistnik“ poroča, je zapustil v rokopisu mnogo spisov vzgojeslovnih, modroslovnih, zgodovinskih in tudi precej prevodov. — V majniku je umrl v Petrogradu mlad nadarjen pesnik Petro Hvedorovič Porfirov. Porodil se je l. 1870. v Petrogradu, kjer je tudi študiral na pravoslavnem vseučiliščnem oddelku. Slovstveno je začel delovati l. 1889. Svoje spise je objavljial v teh-le časnikih: „Živopisnoe Obozrénie“, „Russkoe Bogatstvo“, „Niva“, „Sever“, „Žizn“. Izvirni pesniški proizvodi Porfirova se odlikujejo po duhovitosti in melodičnosti. Po smeri in harmoničnosti verzov je spadal k pesnikom Puškinove šole. V svojih prevodih, zlasti iz latinščine, je kazal fin, umetniški okus. Izvirne poezije Porfirova niso še izšle v posebni zbirki. Največje njegovo pesniško delo je „Perša ljubov“. — V začetku majnika je umrl v Neapolu znani ruski pisatelj Konstantin Mihajlovič Stanjukovič. Porodil se je l. 1844. kot sin admirala; svojo kariero je tudi začel v pomorski službi, ali gibanje v 60. letih ga je tako zanimalo, da se je l. 1864. odrekel pomorski službi in je postal vaški učitelj. Leto pozneje je odšel v Petrograd, kjer je živel deloma od zasebnega poučevanja, deloma od slovstvenega delovanja. Slovstveno delovati je začel zgodaj, že kot 17 leten mladenič. Najboljši spisi pa so še-le iz let 70., objavljeni v „Delu“. Kot podlistkar je bil sotrudenik listov: „Molva“, „Por-

JAN MATEJKO.

jadok", „Novosti". L. 1885. je bil list „Delo" od vlade ustavljen in Stanjukoviča so poslali na 3 leta v tomsko gubernijo. Tu je začel pisati svoje povesti iz pomorskega življenja, po katerih je postal popularen. H koncu l. 1890. so izšli njegovi zbrani spisi v 12 zvezkih. — 15. julija je umrl v Pragi poljudni češki pisatelj in skladatelj, c. kr. notar Evgen Miroslav Rutte. V Rutte-ju je izgubila češka umetniška družba zanimivo osebnost, vrsta neštevilnih prijateljev pa ljubega, z dragocenim značajem obdarjenega človeka. Porodil se je l. 1855. v Jičnu. Mnogo je potoval in kot turistovski pisatelj je bil pri čeških bravcih zelo priljubljen. Njegovo veliko, v češki književnosti pravzaprav največje delo te vrste, „Švýcarsko", je v Čehih popularno. Lep je tudi njegov spis „Průvodce po Karlových Varech". Velika vrsta člankov, potopisnih črtic in turistovskih poročil je razsejana skoraj po vseh večjih čeških časnikih. Še bolj popularen je Rutte postal po svojih glasbenih delih, ki se odlikujejo po melodičnosti in narodnem duhu. Njegovi največji deli v ti stroki sta: „Štědrý den" in „Spiknutí na Olympu". — Dne 23. julija je umrl v vili „Osvěta" pri Pragi odlični češki časnikar in pisatelj J o Ź e f I. Toužimský. V zunanosti rajnega Toužimského je bilo nekaj posebnega, kar je lastno samo jugoslovanskim možakom; zavolj tega so ga njegovi znanci in prijatelji imenovali „Jugoslovana". Svoje časnikarsko delovanje je začel z velikimi vednostmi, zgodovinskimi, zemljepisnimi ter političnimi. Kakor vsi starejši časnikarji je začel tudi on z beletristiko. V prvih letih je bil urednik „Posla z Prahy" in „Plzeňských Listů"; potem je postal urednik „Národních Listů", kjer je do leta 1885. urejeval slovansko rubriko. Toužimský je bil za svoj poklic naravnost junaško navdušen. O njem se more reči, da je pisal članke o slovanskih razmerah z lastno krvjo. Ko je počila vstaja v Hercegovini, ki je bila znamenje srbsko-turške vojske in velike rusko-turške vojske za osvobodjenje Slovanov, je odpotoval Toužimský na jug kot poročevalec. Toužimský je bil v jugoslovanskih stvareh strokovnjak, ravno tako kakor je Holeček. V ti stroki je bil tudi sotrudnik mesečnika „Osvěta". L. 1885. je postal urednik „Národní Politiky", za katero je pisal samo slovansko rubriko. Najboljše njegovo večje delo je „Na úsvitě nové doby", katero je napisal ob petdesetletnici burnih dogodkov 1848. leta. — Lužiški Srbi imajo malo za narod delavnih mož in še ti jim zgodaj umirajo. Tako je tudi zgodaj po dolgi mučni bolezni umrl Michał Šewčik, župnik v Lubiju. Porodil se je l. 1870.; gimnazijske in bogoslovne študije je dokončal v Pragi, v lužiško-srbskem semenišču. Michał Šewčik je bil navdušen Srb; zlasti je deloval za „Serbowko društvo" v praškem lužiško-srbskem semenišču. Ko je le-to društvo obhajalo petdesetletnico svojega obstanka, je prevzel Šewčik uredništvo „Jubilejnych spisow Serbowki" in l. zvezek („Pesmi") je sam nabral in izdal. Za 4. zvezek „Sta-

wizny Serbowki" je nabiral gradivo do svoje smrti, toda dela ni končal. Čitateljem „Lužice" so znane njegove marljive študije k „Stawiznam serbskeho studentstwa". En letnik „Krajana" je skoraj sam spisal in izdal „Wotpočaj, přečelo, w pokoju!" — V zadnjem času je umrl na Bolgarskem za bolgarsko narodnost zelo zaslužni mož P. P. Karapetrov, (roj. l. 1845.), poprej glavni tajnik pri pravosodnem ministrstvu in poslanec. Umrl je kot upokojen okrajni sodnik v Sofiji. V mladih letih je marljivo pisal v časnike: „Ministerski Zbornik", „Blgarska Sbirka", „Misl" in druge. Kot samostalno delo je izdal spis „Sbirka", ki obsega mnogo zgodovinskih člankov. — Fr. Št.

František Jaromir Rubeš. 10. avgusta je minulo 50 let, kar je v Skutči na Češkem umrl češki humorist, avtor cele vrste v onem času zelo priljubljenih „Deklamovánků", humoristično-satiričnih povesti in črtic, izdajatelj „Palečka", Fr. Jar. Rubeš. Mestni svet v Skutči je priredil v dnéh 16., 17. in 18. avgusta veliko slavnost v spomin umrlega pisatelja, ki je bil izmed prvih, ki so učili češko prosto ljudstvo čitati in ljubiti češko knjigo. Rubeš se je porodil na Češkem v Čížkovu 16. januarja l. 1814. Nekaj časa je študiral bogoslovje, potem pravniške nauke, in je umrl kot sodnijski pristav v Skutči l. 1853. — Rubeš se je prikupil češkim bravcem namah s svojim prvim slovstvenim delom „Květinováčka", ki je bilo objavljeno l. 1837. v almanahu „Vesna". L. 1841. je začel izdajati humorističen časnik „Paleček", v katerem je objavljajal svoje pesniške in prozaiške proizvode, po katerih je postal popularen. Njegovi pesniški, humoristični proizvodi so se širili kakor blisk med češkim ljudstvom. Njegovi najbolj znani spisi, ki so se po njegovi smrti že večkrat izdali, so: „Pan amanuensis na venku", „Harfenice", „Ostoři hoši", „Mstitel", „Pod hroby", in dr. Rubešovi spisi se odlikujejo po svoji izvirni šaljivosti in so veliko pripomogli k prebujenju češkega naroda.

Stoletnica po vpeljavi češčine v srednje šole. Dne 31. majnika l. 1803, po stoletnem suženstvu, je bil češkemu jeziku deloma dovoljen vstop v znanstvo in umetnost. Med navdušenci, ki so pred 100 leti prebujali češko ljudstvo, ima častno mesto Karel Hynek Tham. Vztrajni njegovi naporji so bili kronani z uspehom, ko je dosegel to, da se je češčina l. 1803. vpeljala v srednje šole. — Tham je bil že v 20. letu povišan po takratni šegi „v mojstra svobodnih umetnosti". L. 1783. je izdal „Obrambo češkega jezika" proti njegovim zlobnim obrekovalcem, v kateri je strogo karal sovražnike češkega jezika. Tham ni deloval samo slovstveno, temveč se je trudil na vso moč, da bi se češčina uvedla v višje šole. Večkrat je za to prosil takratno vladu, a vsakokrat je bila njegova prošnja zavržena. Končno mu